

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje "Katal. šikovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrate za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Davek na pivo in stališče kmetov.

Proračun Štajerske dežele izkazuje primanjkljaja 3.700.000 kron. Večina v deželni zboru je mislila, na kak način bi pokrila celi primanjkljaj, oziroma vsaj del tega primanjkljaja. Imela je dve poti: ali zvišati doklade, ki znašajo sedaj 50%, za okroglo 15-20%, ali pa zvišati doklado na pivo, ki znaša sedaj 2 K pri hl ali 2 vin, pri litru, na 4 krone pri hl ali 4 vin, pri litru. Večina v deželni zboru pa ni mislila ubrati ene izmed omenjenih poti, temveč je nameravala zvišati letos deželne doklade za okroglo 20%, prihodnje leto pa še zvišati doklade na pivo. Če bi se ta nakana nemško-nacionalne večine posrečila, bi dobila sredstva za pokritje primanjkljaja in bi gospodarila naprej v škodo — kmečkemu ljudstvu, v škodo slovenskega naroda. Kaj je mar zastopnikom mesi, velike obrti in trgovine, delavcev itd., da kmetu ni mogoče plačevati višjih deželnih doklad, kaj je mar postane, ki ne zastopajo kmečkemu ljudstvu, **še kmečki stan propade; oni le želijo, da sami in njih volilci dobro izhajajo, račun za njih udobno življenje pa naj — plača kmet.**

Poslanci S. K. Z. so, kakor drugič, tudi tokrat stali na straži za pravice kmečkemu ljudstvu. Njih spretnemu nastopu se imamo zahvaliti, da je ovrnjena nevarnost, da se tako občutno zvišajo deželne doklade; poslanci S. K. Z. so dosegli, da se je sklenilo, zvišati doklade na pivo.

Sedaj pa nastane vprašanje: Ali je zvišanje doklade na pivo za spodnještajerske kmete škodljivo ali ne? Z zvišanjem doklade na pivo bo dobila naša dežela vsako leto nad 1 milijon kron novih dohodkov. Ako se ne zviša doklada na pivo, bi morali plačevati vsi davkoplačevalci 15 do 20% višje deželne doklade, katere bi se naložile na zemljiški, hišni in obrtni davek. Skodo bi trpeli, ako se dklade na davke zvišajo, vsi kmetje in obrtniki, vsled zvišanja doklade na pivo pa ne bodo imeli nobene take škode. Pribiti moramo, da pije naše kmečko ljudstvo zelo malo pivo, saj ima sadne in vinske pijače več ko dovolj. Kdor pa je poseben ljubitelj piva, pa ne bo gledal, če bo pri litru plačal 1 krajear več.

Kaj pa kmetje v Savinjski dolini, ki pridelujejo hmelj? Dokazano je, da se ni nikjer, kjer so se sklenili davki na pivo, znižalo uživanje piva, dokazano je, da na ceno hmelja prav nič ne upliva dejstvo,

ali ima kaka dežela davek na pivo ali ne, temveč se cena hmelja določa po množini in kakovosti pridelka po celem svetu, dokazano pa je tudi, da gre deset desetina vsega štajerskega hmelja izven dežele, se izven dežele uporabi; vsi hmeljarji prav dobro vedo, da se nikdar ni nobeden kupec ponujal nižjih cen za hmelj, če je kupil istega za kako deželo, v kateri imajo doklade na pivo ali pa višje cene, če je kupil hmelj za deželo, v kateri takega davka ni. Kdor smatra davek na pivo iz strogo gospodarskega stališča, mora odkrito priznati, da zvišani davek na pivo ne bo uplival ne na uživanje piva, ne na ceno hmelja in da torej niso z novim davkom na pivo popolnoma nič prizadeti savinjski hmeljarji.

Poglejmo si sedaj ostudno početje celjskih liberalcev. Njih veleumna politika obstoji v tem, da nasprotujejo vsemu, kar trezno misleči in za blagor kmečkemu ljudstvu vneti poslanci S. K. Z. za dobro spoznajo.

Celjski liberalci so proti davku na pivo, ker so poslanci S. K. Z. zanj. Stavimo lahko glavo, da bi bili oni za davek na pivo, ako bi mu naši poslanci nasprotovali. Če bi pa naši poslanci prepustili celo zadevo večini zbornice, da bi sklenila ona zvišanje doklad, bi pa vpili liberalci, da naši poslanci ne varujejo koristi svojih volilcev. Celjski liberalci mislijo, da bodo s hinavskim nasprotovanjem davka na pivo pridobili zaupanje v Savinjski dolini, katero so popolnoma izgubili. Ne verjamemo, da se bodo resni moške, ki trezno presodijo celj. zadevo, vsedli na lim liberalcev. Pošteno kmečko ljudstvo je obsojalo, obsojalo in bo obsojalo nepošteno, naravnost otročje smešno politiko celjskih liberalcev. Naši poslanci so po resnem preudarku, natanko uvažujoč razmere vseh spodnještajerskih kmetov, glasovali za zvišanje davka na pivo; niso s tem kmečkemu ljudstvu nič škodovali, pač pa so ga obvarovali jako občutnega zvišanja deželnih doklad.

Politični ogled.

— **Deželni zbori.** Gališki deželni zbor je sklican na 11. dalmatinski in koroški na 17. januarja 1910.

— **Ogrsko.** Lukač, ki ga je, kakor smo poročali v zadnji številki, določil cesar za ministrskega

predsednika, ni dosegel sporazuma z Justom. Sedaj hoče sklicati Lukač voditelje vseh strank k posvetovanju, da dožene, katere stranke bi novo ministrstvo podpirale in če bi našlo ministrstvo večino v zbornici. Lukač je izjavil poročevalcu nekoga dunajskega lista, da se je začel zopet pogajati, predvsem z ministroma Andrašijem in Košutom. Ni se izgubil upanja, da sestavi ministrstvo, v katerem bodo zastopane vse stranke. Ako posvetovanje ne bo imelo uspeha, potem se bo državni zbor razpusil in poskusilo se bo, z novimi volitvami ustvariti večino v zbornici.

— **Za balkanske zveze.** Turški finančni minister Dšavid beg je prinesel srbskemu kralju Petru sultanovo pismo, s katerim ga sultan pozivlja, naj ga poseti v Carigradu. Zdi se, da odide kralj Peter v Carigrad meseca februarja ter se tedaj sestane tamkaj z bolgarskim carjem Ferdinandom, ki ob istem času poseti sultana. Govori se tudi, da pride ruski car začetkom februarja v Carigrad ter bi se ob tej priliki položil temelj balkanski zvezi.

— **Kreta.** Položaj se je zopet zelo poostiril, in sicer vsled tega, ker je nova vlada prisegla zvestobo grškemu kralju. Turška vlada baje nikakor ne bo dovolila, da bi kaka krečanska vlada komu drugemu prisegala zvestobo kot turškemu vladarju. Turška vlada krečanskemu ministru sicer ne mara delati sitnosti, zahtevati pa mora, da se upoštevajo sultanove pravice na Kreti. Velevladi, ki so šele pred kratkim uredile razmere na Kreti, se bodo v slučaju kakega spora gotovo postavile na stran Turčije.

— **Grško.** Vojaška zveza zahteva zopet od vlade, da mora grške poslanike v Parizu, na Dunaju, v Rimu in Berlinu namestiti z drugimi osebami.

Mala politična naznanila.

Dne 31. decembra: V prometu med Avstrijo in Bosno nastopi z novim letom brezprapno stanje. — Na srbsko-hrvaški meji pri Rodovi so pred nekaj dnevi napadli Arnavti srbsko ogledno četo. V boju, ki se je nato začel med Arnavti in Srbi, je bilo izmed Arnavtov pet ranjenih in dva ubita. Srbi so izgubili dva orožnika. — Rumunski ministrski predsednik, o katerem smo poročali, da je bil pred kratkim od nekega delavca napaden in nevarno ranjen, je postal ostavko. — Turški poslanik v Rimu Hakkibej bo namesto Hilmi-paše imenovan za velikega vezirja.

PODLISTEK.

Novi davek.

(Vesela povest. Prosto iz nemščine Starogorski).

Tesno je prihajalo Cirošu, kmetu na Rovjem, ko je gledal svoje otroke, fanta in sedem deklet, tesno ne le v hiši, ampak tudi pri sru. Kaj naj počne s temi vsemi? Posestvo dobi Jurček, ali sedem deklet? Sedaj so bile v starosti med 18. in 30. letom, ko že sliši vsaka kam drugam. To bi bilo seveda lahko, če bi dal vsaki nekaj tisočakov in če bi bile, kakor so druga dekleta, namreč vsaj nekoliko lepe. Ali — nu, nočem govoriti, — ako bi se namreč razpisala nagrada za „najgrše ženske“, bi se te gotovo prepirale, katera jo dobi. Torej v takih položajih bi študiral vsak oče, kaj mu je storiti. In poleg tega so še dolgočasne, kakor štiridesetdanski post in brez življenja, kakor breskev po zimi. Mesto krvi imajo gotovo vodo v žilah.

Ali tako ostati ne more. Jurček bi že rad sam gospodaril in se oženil.

„Ne gre,“ mu zatrjuje oče. „Najstarejši sestri morata prej proč, ker sta jeli postajati že sitni. Kaj naj počne mlada sinaha pri teh dveh? Ze prvi dan ti pobegne ali pa ju vrže iz hiše. In za ven metati nisem zredil otrok.“

Svet je bil drag. Kar pride Cirošu na misel Slanjačev Lujz. Bil je to kaj umit patron, namreč upokojen žandar s precejšnjim trebuhom. Pravili so, da je šel samo radi trebuha v pokoj. Hodil je od kmeta v krčmo, in od tod h kmetu, mešetaril in rogovil ter sklepal kupčije. Tudi kot ženitvanjski posvetovalec je bil kaj dober.

Z rokami mu ni bilo treba delati za vsakdanji kruh, ker so delala vse to usta. Govoril je, kot bi poslušal zvečer žabe v mlaki in ljudi opehariti je imel poseben talent.

Na tega se je obrnil Ciroš v svoji sedmeri nevolji. „Ali veš za kakega ženina za mojo Katicco in Suzano? Za vsako bi bil že čas, da pride pod streho.“

„To je drugo vprašanje,“ odvrne Lujz. „Ne vem, kdo bi bil?“

„Nu, če malo pomisliš in ti rečem, da za vsako, kateri dobiš moža, ti izplačam petdesetak, boš menda kaj našel. Petdesetak ni slaba reč in dvakrat petdeset je sto.“

„Čakaj, da premislim. Čambel bi rad eno, a ta rabi denar. Hrast bi se tudi rad ženil, pa ta zopet noče denarja, ampak lepoto. Ta dva nista za tvoji hčeri. — Stoj, že vem... V Mlaki sta dva, že sicer malo starejša in tudi svojevoljna. Sicer pa še neoženjena. Ne vem, se mislita ženiti ali ne.“

„Naj mislita ali ne, saj ju lahko nagovoriš. To je tebi malenkost — in pomisli, dva petdesetaka!“

Lujz bi imel seve denar prav rad, posebno, ker se uprav sedaj prisluzi tako težko.

„Bom poskusil, če se da kaj narediti.“

Ciroš je bil zadovoljen. Vedel je, da Slanjač stori svoje.

Ta pa seve ni branil.

Tam v vasi mlaka, tik zgoraj pri gozdu sta stali kmetiji. Ena je spadala Cahariji, druga Martinu. Caharija in Martin nista bila samo soseda, ampak tudi dobra prijatelja. Ze kot dečka sta bila vedno skupaj, ker v vas je bilo predaleč. V šolo sta šla navadno vsakih štirinajst dni enkrat, ker nista imela pravega veselja. Rastla sta skupaj in se tudi skupaj

postarala. Za vojaka ni bil nobeden in tako sta se videla 40krat 365 dni. In tedaj se prijateljstvo že vtrdi.

Bila sta pa to tudi osebi, da bi storilje ne moge boljsh znositi skupaj. Obadva velika in suha, obadva počasnega govorjenja in tudi počasnega mišljenja. Pa kaj zato?! Polja so bila kmalu obdelana, živine ni bilo mnogo, ker je njuno bogastvo tičalo v gozdovih. Sem je prišel vsako leto lesni trgovec, kupil debela, je poiskal, podrl in odpeljal ter plačal. Denar jima je župan vložil v hranilnico in tako nista imela posebnih skrbi. Za to, kar se je godilo okrog nju in po svetu, se nista nič brigala. Časnikov nista brala, ker nista znala. Če sta šla v nedeljo v cerkev, sta se sicer vstavljala v gostilni, popila nekaj vrčkov piva, a o politiki se nista menila. Govorila sta navadno o juncih in telicah, ali pa najraje o debelem drevju in gozdu.

Tako sta živeła v lepi slogi in miru in pozabili na ženitev. Vsak je imel staro kuharico, da mu je kuhala in pospravila po hiši, in obadva sta bila zadovoljna, ker jima ni bilo treba plačati visokoga plačila. V resnici sta si pa ti dve znali preskrbeti vsega dovolj za slabše čase.

Ta dva možakarja spreobrnti k svetemu zakonu, je bil namen Slanjača. In ravnokar je stopal po bregu k njima in sopihal, kot bi imel v trebuhu dva kovaška meha.

„Kar tako v hišo pasti ne smem,“ je mrmral. „Če rečem, vidva se morata tam in tam oženiti, me takoj odpravita. Moram stvar že drugače začeti.“

In v resnici Slanjač ni bil tako bedast.

Najprej poskusi pri Martinu. Slučaj pa je hotel, da je bil pri njem tudi Caharija.